

Aikuissosiaalityön paikka ja saavutettavuus palvelujärjestelmässä

(AISAPA- -tutkimushanke 2023-2024)

Pikassoksen ajankohtaiskatsaus –sarja 10.2.2023
Sirpa Saario ja Lasse Rautniemi

Tampereen yliopisto, yhteiskuntatieteiden tiedekunta:

hankkeen johtaja Suvi Raitakari, vastuututkija Sirpa Saario, professori Kirsi Juhila, väitöskirjatutkija Henna Takala

Sosiaalialan osaamiskeskus Pikassos oy:

toimitusjohtaja Tuula Tuominen, hankkeen tutkija Lasse Rautniemi

Pohjanmaan maakuntien sosiaalialan osaamiskeskus SONet BOTNIA:

kehittämispäällikkö Anne Saarijärvi, kehitysjohtaja Arto Rautajoki, hankkeen tutkija Henna Sapir

Tutkimuksessa mukana olevat hyvinvointialueet (Sisä-Suomen yhteistoiminta-alue)

Etelä-
Pohjanmaa

Pirkanmaa

Kantahäme

Tutkimuksen aineistot

Hyvinvointialueiden
valmisteluasiakirjat

Kehittämisryhmien
kokoukset

Asiantuntijoiden ja
asiakkaiden
haastattelut

Tutkimuskysymykset:

Millainen paikka aikuissosiaalityön sosiaalityöntekijöille rakentuu palvelujen integraation tähtäävissä vastuu- ja rajaneuvotteluissa hyvinvointialueen palvelujärjestelmässä?

Millaisiksi sosiaalityöntekijän mandaatti ja identiteetti määrittyvät hyvinvointialueella sosiaalityöntekijöiden itsensä, asiakkaiden ja muiden ammattilaisten määrittämänä?

Millaisia ja kuinka saavutettavia ovat erityisen tuen tarpeessa olevien aikuisten polut aikuissosiaalityön sosiaalityöntekijän asiakkaaksi?

Saavutettavuuden ulottuvuuksia aikuissosiaalityön näkökulmasta

Institutionaalinen saavutettavuus

Informatiivinen saavutettavuus

Fyysinen saavutettavuus

Taloudellinen saavutettavuus

Kokemuksellinen saavutettavuus

(Poikonen & Kekoni 2019, 64–77, Vanjusov 2022)

Alustavia havaintoja informatiivisesta saavutettavuudesta:

Hyvinvointialueiden nettisivujen aikuissosiaalityön moninainen käsitteistö

Nettisivut ovat tällä hetkellä muutoksessa ja niitä parhaillaan rakennetaan

Kanta-Häme Palvelumme - OmaHäme (omahame.fi)	Pirkanmaa Pirkanmaan hyvinvointialue - pirha.fi	Etelä-Pohjanmaa Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialue - Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialueen sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastuslaitoksen palvelut (hyvaep.fi)
<p>Sosiaalipalvelut aikuisille, tämän alla yksittäisten kuntien alaotsikot:</p> <p>Aikuissosiaalityö Työikäisten palvelut Sosiaalipalvelut Sosiaalipalvelut aikuisille</p>	<p>Sosiaalinen tuki, tämän alla työikäisten sosiaalityö, jonka alaotsikot:</p> <p>Työikäisten sosiaalityö Sosiaalipalvelujen neuvonta Työtoiminta Kuntouttava työtoiminta Sosiaalinen kuntoutus Pakolaistyö</p>	<p>Työikäisten palvelut, tämän alla alaotsikot:</p> <p>Työikäisten asiakas- ja palveluohjaus Täydentävä ja ehkäisevä toimeentulotuki Aikuissosiaalityö ja sosiaaliohjaus Työikäisten asumispalvelut Kotona asumisen tuki Kuntouttava työtoiminta Sosiaalinen kuntoutus</p>

Aikuissosiaalityö hyvinvointialueiden ja Helsingin verkkosivustoilla

Palvelua hakevan asiakkaan näkökulma

Kirsi Juhilan alustava katsaus

'AIKUISSOSIAALITYÖ' HYVINVOINTIALUEIDEN PALVELUVALIKOSSA 16.1.2023

AIKUISSOSIAALITYÖN KÄSITE LÖYTYY

Sosiaali- ja terveystyö – sosiaalipalvelut - aikuissosiaalityö

Palvelut ja asiointi – ohjaus vanhoille sivuille, jossa: aikuisten sosiaali- ja työelämäpalvelut – aikuissosiaalityö

Palvelut – aikuisten sosiaalipalvelut – aikuissosiaalityö ja toimeentulotuki

Palvelut – sosiaalipalvelut – yleinen sosiaalityö ja -ohjaus – aikuissosiaalityö + aikuissosiaalityö nuorille aikuisille

Palvelut – aakkosellinen valikko, josta löytyy aikuissosiaalityö sekä aikuissosiaalityön neuvonta ja ohjaus

Sosiaali- ja terveystyö – sosiaalinen tuki: tarjoamme aikuissosiaalityön neuvontaa ja palveluita helsinkiläisille

Tuki arkeen – sosiaalipalvelut – aikuissosiaalityö

Palvelut – sosiaalinen tuki ja toimeentulo – tukea muuttuvassa elämäntilanteessa – sosiaalinen tuki (tekstissä puhutaan aikuissosiaalityöstä)

AIKUISSOSIAALITYÖN KÄSITE LÖYTYY JA TYÖ SIJOITTUU TYÖIKÄISTEN PALVELUIHIN

Palvelut – työikäisten palvelut – aikuissosiaalityö 18v-64v

Palvelut – työikäisten sosiaalipalvelut – aikuissosiaalityö ja sosiaaliohjaus

Palvelumme – sosiaalipalvelut – työikäisten sosiaalipalvelut – sosiaalityö (tekstissä puhutaan aikuissosiaalityöstä)

PUHUTAAN AIKUISTEN PALVELUISTA (TAI SOSIAALITYÖSTÄ) ILMAN "TYÖIKÄISYYTTÄ"

Palvelumme – sosiaalipalvelut – sosiaalityö – aikuisten sosiaalityö

Palvelumme – sosiaalipalvelut aikuisille

PUHUTAAN SEKÄ AIKUISTEN ETTÄ TYÖIKÄISTEN PALVELUISTA

Palvelumme – sosiaalipalvelut aikuisille – sosiaalityö työikäisille (sosiaaliohjaus työikäisille omana linkkinään)

Palvelut – aikuisten sosiaalipalvelut – työikäisten sosiaalityö

PUHUTAAN ENSISIJAISESTI TYÖIKÄISTEN PALVELUISTA TAI SOSIAALITYÖSTÄ

Sosiaali- ja terveystyö – työikäisten palvelut (ei linkkiä) – sosiaalipalvelut – sosiaalipalvelut aikuisille (työikäisten palvelut) – tukea arkeen aikuisille

Työikäisten sosiaalipalvelut (tekstissä puhutaan työikäisten sosiaalityöstä)

Sosiaalipalvelut – työikäisten sosiaalipalvelut – työikäisten sosiaalityö ja sosiaaliohjaus

Palvelut – sosiaalinen tuki – työikäisten sosiaalityö

SIVUSTOT EIVÄT VIELÄ RAKENTUNEET PALVELUIDEN OSALTA

Tiedot palveluista toistaiseksi kuntien verkkosivuilla

Palvelut – aikuiset (verkkosivut ohjautuvat tästä lähtien kuntien sivuille)

Haastateltujen asiantuntijoiden puhetta 1.

Siel on sellasia termejä palveluille, et mä en tiedä, mitä ne on. Mä en siis tunnista niitä. Ne on niin vieraita, et mä en esimerkiksi pystynyt niitä painamaan mieleen enkä mä pysty sanoo niitä tässä ääneen. Kovasti mietin, että mitä nämä tarkoittaa, ja jos ne liittyvät esimerkiksi varhaiseen tukeen lapsiperheille, niin mitä ne lapsiperheet ymmärtää noista otsikoista? Jos mä en ymmärrä, niin mitä he ymmärtävät tästä? Jos otetaan esimerkiksi vaikka jokin tukitoimi, palvelu tai palvelukokonaisuus, joka olisi nimetty varhaisen tuen psykososiaaliseksi tueksi. Mä en tiedä, mitä se tarkoittaa. Meillä ei ole lainsäädännössä tämän nimistä palvelua. Se voi olla erittäin hieno palvelu. Sillä voi olla hyvä sisällöt ja kovan tason ammattilaiset, mutta tässä on riski että asiakkaat ja palveluita tarvitsevat etäännytetään niistä palveluista, koska he ei saa kiinni et mitä tää on.

Haastateltujen asiantuntijoiden puhetta 2.

Nyt ku katon noita nettisivuja, niin ne toki päivittyy koko ajan, mutta kyllä ne yhteystiedot on vähän hankalan takana vielä tällä hetkellä. Mutta muuten ei ole tullut mulle, eikä ole yhteydenotoissa sanottu, että olis jotenkin vaikea löytää, tai et ”mä en tienny minne mun pitäis soittaa” tai ”mä soitin sulle ku mä en löytäny mitään muuta”, ni semmosta ei oo tullu, eikä semmosta mielikuvaa ole yhteydenottojen perusteella itselle syntyny, että tästä ois kyse.

Pohdintoja aikuissosiaalityön paikasta verkkosivustoilla (Juhila 2023)

- Kun löytää oikeat sivut, tietoa palveluista sekä yhteystiedot löytyvät
- Aikuisten vai työikäisten palvelu? Erilaiset moraaliset merkitykset ja yhteiskunnalliset taustadiskurssit (ks. Juhila 2008)
- Mielenterveys- ja päihdepalvelut (kutsutaan joskus psykososiaalisiksi palveluiksi) erotettu aikuisten palveluista/työikäisten palveluista/aikuissosiaalityöstä (linkkejä voi olla)
- Sosiaalityö ja sosiaaliohjaus; joskus erotaan toisistaan, joskus ei
- Omina palveluinaan on usein esitetty esim. sosiaalinen kuntoutus, toimeentulotuki, kuntouttava työtoiminta, työllistymisen palvelut, asumispalvelut, asunnottomien palvelut, maahanmuuttopalvelut, terveyssosiaalityö. Logiikka vaihtelee sivustoilla.

Lähteet

Juhila Kirsi (2008) Aikuisuus sosiaalityössä. Teoksessa Arja Jokinen & Kirsi Juhila (toim.) *Sosiaalityö aikuisten parissa*. Tampere: Vastapaino, 82–109.

Juhila Kirsi (2023) Aikuissosiaalityön ja sosiaalisen kuntoutuksen erikoistumiskoulutuksen lähiopetusjakso, Lapin yliopisto.

Poikonen, Heidi & Kekoni, Taru (2019) Asiakkaan oikeudet ja niihin vaikuttavat tekijät päihdepalveluissa. Teoksessa Aini Pehkonen, Taru Kekoni & Katja Kuusisto (toim.) *Oikeus päihdehuoltoon*. Tampere: Vastapaino, 49–82.

Vanjusov, Heidi (2022) Saatavilla, mutta ei saavutettavissa? Sosiaalioikeudellinen tutkimus päihdepalveluihin pääsystä. Publications of the University of Eastern Finland. Dissertations in Social Sciences and Business Studies, No 281.